

Л. П. Гуцол

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

ВИКЛАДАННЯ МЕТОДУ ГОМЕОПАТІЇ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ КАДРОВИХ РЕСУРСІВ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Мета дослідження: проаналізувати ставлення різних категорій працівників системи охорони здоров'я, а також студентів вищих медичних навчальних закладів до викладання гомеопатії як методу надання медичної допомоги на етапах базової та післядипломної освіти лікарів.

Матеріали та методи. Дослідження проведено з використанням методу системного підходу і системного аналізу, а також соціологічного та медико-статистичного методів. З використанням спеціально розроблених анкет було опитано працівників системи охорони здоров'я і студентів вищих медичних навчальних закладів. Опрацьовано 2512 якісно заповнених анкет.

Результати та обговорення. За досвідом лікарів ($88,5\% \pm 3,4\%$) та лікарів-інтернів ($85,2\% \pm 4,8\%$) метод гомеопатії є ефективним і його необхідно викладати на етапі базової медичної освіти. Більшість респондентів висловились за необхідність викладання гомеопатії на циклах спеціалізації та тематичного удосконалення лікарів, що підтверджує сформованість мотивації до неперервної професійної освіти.

Висновки. Результати дослідження наводять на думку щодо доцільності введення обов'язкового викладання методу гомеопатії як на етапі додипломної медичної освіти, так і на етапі післядипломної підготовки лікарів загальної практики-сімейної медицини з метою підвищення професійного рівня кадрових ресурсів системи охорони здоров'я та задоволеності населення якістю медичної допомоги.

Ключові слова: медико-соціологічне дослідження, лікарі, лікарі-інтерни, освіта, гомеопатія, мотивована потреба населення, гомеопатична допомога, професійний рівень кадрових ресурсів системи охорони здоров'я, задоволеність населення якістю медичної допомоги.

Питання якості вищої освіти та підготовки висококваліфікованих фахівців у вищих навчальних закладах України є на сьогоднішньому етапі розвитку охорони здоров'я досить актуальними [1, 3, 7]. Низька репутація випускників окремих галузей серед роботодавців, недостатній рівень практичної підготовки і низький рівень працевлаштування випускників за фахом свідчать про певну недосконалість системи вищої освіти в Україні [7]. Недосконалість існуючої системи освіти у галузі медицини підтверджується також і незадоволеністю населення та медичного персоналу якістю медичної допомоги [2].

Таким чином, важливим завданням, яке сьогодні стоїть перед вітчизняною системою вищої освіти, є впровадження нових методів медичної допомоги, піднесення їх викладання на новий якісний рівень і формування у студента навиків неперервного самостійного вдосконалення власної професійної майстерності [1, 3, 8].

Сучасні соціально-економічні умови, коли система охорони здоров'я хронічно недофінансовується, а населення не в змозі оплачувати дорого-вартісні і не завжди ефективні ліки, які нерідко викликають серйозні побічні ефекти, підкреслюють актуальність застосування природних методів лікування [4, 8].

Одним з таких методів, що дозволяють уникнути зазначених негативних явищ, є метод гомеопатії, який ґрунтується на застосуванні лікарських засобів, що містять вкрай низькі дози природних речовин мінерального, рослинного і тваринного походження. Як безпечний і досить ефективний метод надання медичної допомоги, гомеопатія з кожним роком привертає увагу все більшої кількості лікарів і населення [4, 5, 10, 11, 13, 14].

Водночас такий основоположний принцип цього методу, як оригінальний цілісний підхід до організму людини і лікування його хвороб, забезпечує гомеопатії перспективне, на нашу думку, місце у сучасній системі надання медичної допомоги, особливо у роботі лікаря загальної практики – сімейної медицини, специфіка роботи якого вимагає цілісного бачення проблем пацієнта. Такий погляд узгоджується з новою концепцією Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), яка має на меті перехід від моделі систем охорони здоров'я орієнтованої на хворобу до холістичного (цілісного) підходу [5, 10, 11].

Мета роботи: аналіз ставлення різних категорій працівників системи охорони здоров'я, а також студентів вищих медичних навчальних закладів до викладання гомеопатії як методу

надання медичної допомоги на етапах базової та післядипломної освіти лікарів.

Матеріали та методи

Для проведення даного медико-соціологічного дослідження була розроблена програма, яка включала етапи визначення об'єкта і предмета дослідження, визначення генеральної сукупності і формування репрезентативної вибірки, розробку інструментів дослідження (анкет) [9], їх апробацію і корекцію, збір, обробку та аналіз даних, оцінку результатів дослідження. Методом збору даних було безповоротне вибіркоче анонімне письмове опитування (кожен респондент заповнював анкету лише один раз). Дослідження проведено з використанням методу системного підходу і системного аналізу, а також соціологічного та медико-статистичного методів.

Зокрема, об'єктом дослідження стала думка респондентів – лікарів. Місце проведення дослі-

дження – м. Київ, Київська міська клінічна лікарня № 1, Київська міська дитяча клінічна лікарня № 2 та Київська міська шкірно-венерологічна лікарня. В ході цього дослідження було отримано 147 анкет, з яких відібрано та опрацьовано 139 якісно заповнених анкет.

Дизайн наступного кроку нашого дослідження характеризувався такими параметрами: об'єктом дослідження була думка респондентів – лікарів-інтернів; місце проведення дослідження – м. Вінниця - Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. Отримано 93 анкети, з яких відібрано та опрацьовано 85 якісно заповнених анкет. Найбільші групи цієї категорії респондентів склали лікарі-інтерни другого року навчання за спеціальностями загальна практика – сімейна медицина (20 осіб) та внутрішні хвороби (27 осіб) [6].

Також об'єктом дослідження стала думка респондентів – організаторів охорони здоров'я (керівників і заступників керівників 124

Таблиця 1

Розподіл респондентів за спеціальністю, місцем проживання, віком і стажем роботи

Група респондентів	Місто	Обсяг вибірки, кількість осіб	Середній вік, роки	Середній стаж за спеціальністю, роки
Організатори охорони здоров'я	Київ	213	49,8±0,54	22,6±0,62
Лікарі	Київ	139	42,6±0,89	15,7±0,81
Лікарі-інтерни	Вінниця	85	25,0±0,13	–
Організатори фармації	Київ	105	47,2±0,86	21,9±0,91
Провізори та фармацевти	Київ	273	42,9±0,78	17,3±0,75
Студенти медичних університетів	Київ	253	21,9±0,04	–
	Вінниця	440		
	Львів	211		
	Донецьк	165		
	Одеса	287		
Сімферополь	341			
Разом		2512		

Таблиця 2

Розподіл респондентів за кваліфікаційним рівнем

Група респондентів	Науковий ступінь	Кваліфікаційна категорія				
		Вища	Перша	Друга	Немає категорії	Не вказано
Організатори охорони здоров'я	д.мед.н. – 3 особи к.мед.н. – 29 осіб	81,2% ±2,7%	11,3% ±2,2%	3,3% ±1,2%	4,2% ±1,4%	–
Лікарі	д.мед.н. – 1 особа к.мед.н. – 5 осіб	55,4% ±4,2%	18,7% ±3,3%	10,8% ±2,6%	10,1% ±2,6%	5,0% ±1,9%
Організатори фармації	к.фарм.н. – 1 особа	51,4% ±4,9%	24,8% ±4,2%	10,5% ±3,0%	–	13,3% ±3,3%
Провізори та фармацевти		22,3% ±2,5%	19,8% ±2,4%	19,4% ±2,4%	–	38,5% ±2,9%

лікувально-профілактичних закладів, які знаходяться в підпорядкуванні Департаменту охорони здоров'я та управліннь охорони здоров'я районних в місті Києві державних адміністрацій) щодо гомеопатії як методу надання медичної допомоги, необхідності викладання методу гомеопатії на базовому і післядипломному етапах освіти лікарів. Отримано 235 анкет, з яких відібрано і опрацьовано 213 якісно заповнених анкет.

Ще одним об'єктом дослідження була думка респондентів – організаторів фармації (керівників і заступників керівників 112 аптек, які знаходяться в підпорядкуванні КП «Фармація» м. Києва) щодо методу гомеопатії. Було отримано 110 анкет, з яких відібрано і опрацьовано 105 якісно заповнених анкет.

Об'єктом даного медико-соціологічного дослідження також стала думка провізорів і фармацевтів. Місце проведення дослідження – м. Київ, мережа аптек КП «Фармація». Отримано 285 анкет, з яких відібрано і опрацьовано 273 якісно заповнених анкет.

Як показав аналіз отриманих даних, працівників медичної і фармацевтичної галузі, які брали участь у дослідженні, можна характеризувати як висококваліфікованих фахівців (табл. 2).

Наступним об'єктом дослідження була думка студентів 4, 5, 6 курсів вищих навчальних медичних закладів України щодо гомеопатії як методу надання медичної допомоги. Місцем збору даних стали Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, Національний медичний університет імені О. О. Богомольця (Київ), Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Одеський національний медичний університет, Кримський державний медичний університет імені С. І. Георгієвського (Сімферополь), Донецький національний медичний університет ім. М. Горького. Отримано 1754 анкети, з яких відібрано і опрацьовано 1697 якісно заповнених анкет.

Слід зазначити, що на деякі питання анкети респонденти мали можливість давати одразу декілька відповідей, тому сума відсотків не завжди дорівнювала 100.

Результати та обговорення

При аналізі та оцінці отриманих даних в першу чергу ми звернули увагу на те, що 56,1% ± 4,2% лікарів ($p < 0,05$), які брали участь у дослідженні, зазначили, що вони застосовують метод гомеопатії у своїй роботі незважаючи на те, що переважна більшість респондентів на додипломному етапі не вивчала метод гомеопатії.

Досвід використання респондентами методу гомеопатії у своїй медичній практиці був такий: найбільша кількість респондентів (41,0% ± 5,6%) зазначила 6–10 років; 30,8% ± 5,2% респондентів вказали термін використання методу гомеопатії

1–5 років, 15,4% ± 4,1% респондентів вказали 11–15 років. 7,7% ± 3,0% респондентів підкреслили, що використовують метод гомеопатії у своїй медичній практиці протягом 16–20 років, а 3,8% ± 2,2% респондентів – до 1 року. Тобто, в середньому досвід використання респондентами методу гомеопатії при наданні медичної допомоги був 7,7% ± 0,53% років.

Серед причин, що спонукали до вивчення методу гомеопатії та використання його при наданні медичної допомоги, було відмічено такі чинники:

- бажання пацієнтів лікуватися безпечним методом (71,4% ± 6,5% респондентів);
- бажання пацієнтів лікуватися ліками природного походження (46,9% ± 7,1% респондентів);
- побічні дії традиційних лікарських засобів (32,7% ± 6,7% респондентів);
- недостатня ефективність традиційної фармакотерапії (10,2% ± 4,3% респондентів);
- доступна ціна гомеопатичних лікарських засобів (8,2% ± 3,9% респондентів);
- наявність гомеопатичних лікарських засобів у аптеках (6,1% ± 3,4% респондентів).

Таким чином, нами було з'ясовано, що з роками, в процесі надання медичної допомоги у лікарів виникає мотивований інтерес до вивчення методу гомеопатії. Водночас, вищезазначені відповіді лікарів підтвердили існування мотивованої потреби населення у гомеопатичній допомозі.

На запитання «У якій країні Ви вивчали гомеопатію?» 59,2% ± 7,0% респондентів відповіли, що вивчали гомеопатію в Україні. З них 32,6% ± 6,7% оцінили якість навчання гомеопатії на «добре», 20,4% ± 5,8% респондентів – на «задовільно», а 10,2% ± 4,3% – на «незадовільно». 28,6% ± 6,5% респондентів було важко відповісти на це питання.

Серед відповідей на питання, що не задовольняє у навчанні гомеопатії, лікарі відмітили недостатній обсяг лекційного курсу (20,4% ± 5,8% респондентів), недостатній обсяг практичних занять (16,3% ± 5,3% респондентів), недостатню кількість клінічних розборів хворих (8,2% ± 3,9% респондентів), недостатній рівень навчання гомеопатії (6,1% ± 3,4% респондентів).

2,3% ± 1,6% лікарів, які мають досвід застосування методу гомеопатії у своїй лікарській практиці, вважають цей метод високоефективним, 88,5% ± 3,4% – ефективним ($p < 0,001$), що показано на рисунку 1.

При аналізі анкет, отриманих від лікарів-інтернів встановлено, що 63,5% ± 5,2% цих респондентів призначають гомеопатичні лікарські засоби своїм пацієнтам [6].

Серед чинників, які спонукали лікарів-інтернів розпочати використання методу гомеопатії у своїй практиці, було відмічено:

- натуральний склад гомеопатичних лікарських засобів (66,7% ± 6,4%);
- бажання пацієнтів лікуватися ліками при-

родного походження ($59,3\% \pm 6,7\%$);

- бажання пацієнтів лікуватися безпечним методом ($44,4\% \pm 6,8\%$);

- побічні дії традиційних лікарських засобів ($37,0\% \pm 6,6\%$);

- недостатня ефективність традиційної фармакотерапії ($11,1\% \pm 4,3\%$);

- наявність гомеопатичних лікарських засобів в аптеках ($9,3\% \pm 3,9\%$);

- доступна ціна гомеопатичних лікарських засобів ($9,3\% \pm 3,9\%$).

За результатами анкетування виявлено, що переважна більшість лікарів-інтернів ($p < 0,001$) призначає своїм пацієнтам комплексні гомеопатичні лікарські засоби ($72,2\% \pm 6,1\%$). $29,6\% \pm 6,2\%$ призначають однокомпонентні гомеопатичні лікарські засоби, а $13,0\% \pm 4,6\%$ – антигомотоксичні.

У відповідь на запитання щодо оцінки ефективності методу гомеопатії за власним досвідом лікаря як вискоефективний метод лікування оцінили гомеопатію $3,7\% \pm 2,6\%$ лікарів-інтернів, як ефективний – $85,2\% \pm 4,8\%$ ($p < 0,001$). На неефективність методу не вказав жодний респондент. Відповідь «не маю власного досвіду» дали $11,1\% \pm 4,3\%$ респондентів.

В процесі дослідження нами також було проаналізовано думку загалом усіх респондентів, які брали участь у дослідженні (лікарів, лікарів-інтернів, організаторів охорони здоров'я, органі-

заторів фармації, провізорів і фармацевтів), щодо необхідності викладання методу гомеопатії.

Як показано на рисунку 2 на питання, чи потрібно викладати гомеопатію студентам медичних університетів, $63,6\% \pm 1,0\%$ респондентів відповіли ствердно ($p < 0,001$).

На думку переважної більшості респондентів, викладання методу гомеопатії має здійснюватися на старших курсах і в інтернатурі.

При уточненні оптимальної форми викладання гомеопатії студентам медичних університетів думка респондентів розділилася таким чином: $49,5\% \pm 1,3\%$ респондентів відзначили, що це повинна бути обов'язкова підготовка, а $43,4\% \pm 1,2\%$ респондентів висловились за викладання гомеопатії студентам медичних університетів у формі факультативних занять.

$53,1\% \pm 1,0\%$ респондентів ($p < 0,001$) зазначили необхідність викладання гомеопатії на циклах спеціалізації та тематичного удосконалення лікарів (рис. 3).

При цьому $48,2\% \pm 1,4\%$ респондентів у відповідь на запитання щодо оптимальної форми викладання гомеопатії на циклах спеціалізації та тематичного удосконалення лікарів зазначили, що це повинна бути обов'язкова підготовка. За викладання гомеопатії на циклах спеціалізації та удосконалення лікарів у формі факультативних занять висловились $45,2\% \pm 1,4\%$ респондентів.

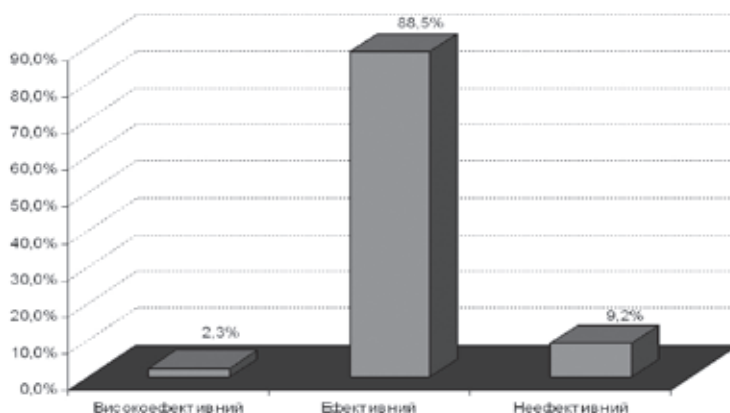

Рис. 1. Оцінка думки респондентів-лікарів щодо ефективності методу гомеопатії

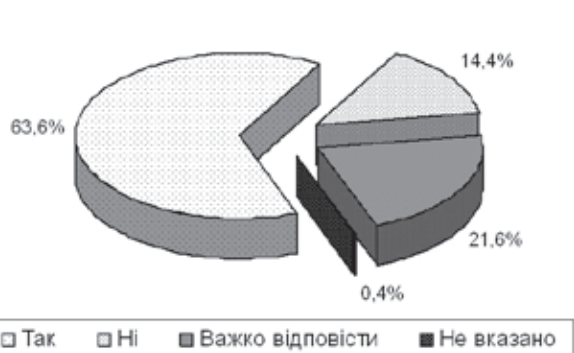

Рис. 2. Розподіл респондентів за точкою зору щодо необхідності викладання гомеопатії студентам медичних університетів

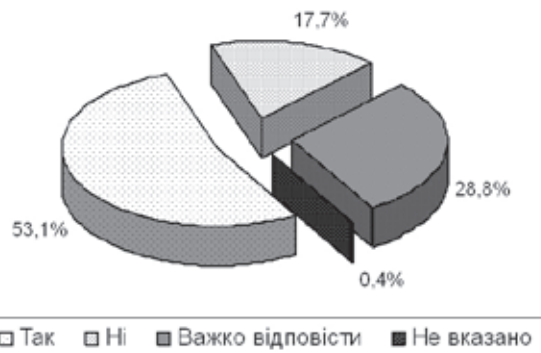

Рис. 3. Розподіл респондентів за точкою зору щодо необхідності викладання гомеопатії на циклах спеціалізації та тематичного удосконалення лікарів

Висновки

Таким чином, проведений комплексний аналіз думки різних категорій працівників системи охорони здоров'я, а також студентів старших курсів ряду вищих медичних навчальних закладів щодо викладання методу гомеопатії на етапах базової та післядипломної підготовки медичних кадрів дозволяє дійти таких висновків:

1. В процесі надання медичної допомоги у лікарів, які не вивчали гомеопатію на додипломному етапі освіти, виникає мотивований інтерес до застосування цього методу, оскільки, як підтвердили результати опитування лікарів, існує мотивована потреба населення у гомеопатичній допомозі, яка зумовлена в першу чергу, бажанням лікуватися безпечним методом і ліками природного походження, побічними діями традиційних лікарських засобів, а також недостатньою ефективністю традиційної фармакотерапії.

2. За досвідом лікарів (88,5% ± 3,4%) та лікарів-інтернів (85,2% ± 4,8%) метод гомеопатії є ефективним і його необхідно викладати на етапі базової медичної освіти. Отже, організація якісного викладання гомеопатії як методу холистичної медицини у вищих медичних навчальних закладах і пошук шляхів удосконалення викладання цієї дисципліни в рамках підвищення професійного рівня кадрових ресурсів системи охорони здоров'я України є актуальним, оскільки однією з передумов ефективного

реформування системи охорони здоров'я є проведення адекватних змін у структурі, обсягах та змісті базової та післядипломної підготовки медичних кадрів [1].

3. Важливо, що більшість респондентів (53,1% ± 1,0%) висловились за необхідність викладання гомеопатії на циклах спеціалізації та тематичного удосконалення лікарів, що, на нашу думку, є свідченням сформованості мотивації до неперервної професійної освіти.

4. Виходячи з результатів дослідження і рекомендацій Європейського комітету з гомеопатії [12], на нашу думку, доцільним є введення обов'язкового викладання методу гомеопатії як на етапі додипломної медичної освіти, так і на етапі післядипломної підготовки лікарів загальної практики-сімейної медицини з метою підвищення професійного рівня кадрових ресурсів системи охорони здоров'я та задоволеності населення якістю медичної допомоги.

Перспективи подальших розробок полягають, на нашу думку, у пошуку шляхів оптимізації якості викладання гомеопатії студентам медичних університетів із урахуванням результатів проведеного нами аналізу чинників, що знижують цей показник, а також у використанні результатів цього медико-соціологічного дослідження для створення рекомендацій щодо організації якісного викладання гомеопатії у рамках післядипломного етапу освіти лікарів на основі системного підходу.

Список літератури

1. Вороненко Ю. В. Проблеми забезпечення якості кадрових ресурсів системи охорони здоров'я України / Вороненко Ю. В. // Науково-практичний журнал «Східно-європейський журнал громадського здоров'я». – 2008. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Sjgz/2008_3/PH_N3_2008_8.pdf
2. Вороненко Ю. В. Реформування охорони здоров'я: успіхи і перешкоди / Ю. В. Вороненко, Н. Г. Гойда // Сучасні медичні технології. – Запоріжжя, 2013. – № 2 (18). – С. 24–26.
3. Громовик Б. П. Неперервна фармацевтична освіта в Україні: науково-методичні аспекти управлінсько-економічної підготовки: монографія / Б. П. Громовик, А. В. Горілик. – Львів: Видавництво «Растр-7», 2012. – 166 с.
4. Гуцол Л. П. Основи гомеопатії: навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закладів IV рівня акредитації / Лариса Гуцол. – Вінниця: Нова Книга, 2011. – 344 с.
5. Гуцол Л. П. Актуальність застосування гомеопатії як холистичного методу в діяльності лікаря загальної практики – сімейної медицини / Л. П. Гуцол, О. П. Мошчак // Сімейна медицина. – 2013. – № 4 (48). – С. 112–114.
6. Гуцол Л. П. Ефективність и перспективи розвитку гомеопатії: мнение врачей-интернов / Л. П. Гуцол, Е. Н. Гуцол // Гомеопатия и фитотерапия. – 2014. – № 1 (43). – С. 3–7.
7. Загринчук Г. Я. Підготовка фахівців у вищих навчальних закладах України в сучасних умовах на основі компетентнісного підходу / Г. Я. Загринчук, В. П. Марценюк, І. Р. Мисула // Медична освіта. – 2013. – № 1. – С. 8–11.
8. Мисула І. Р. Досвід викладання медичної реабілітації студентам медичного факультету / І. Р. Мисула, Т. Г. Бакалюк, І. М. Слайда // Медична освіта. – 2013. – № 1. – С. 5–7.
9. Організація соціологічних опитувань пацієнтів/їх представників і медичного персоналу в закладах охорони здоров'я. Методичні рекомендації / Укладачі: Горачук В. В., Вороненко Ю. В., Гойда Н. Г., Криштопа Б. П., Матюха Л. Ф., Орлова Н. М., Карета О. О. – Київ, 2012. – 21 с.
10. Основи гомеопатії. Програма навчальної дисципліни (курс за вибором) для студентів вищих медичних навчальних закладів III–IV рівнів акредитації. – Київ, 2008. – 16 с.
11. Песонина С. П., Трегубова Е. С. Концептуальне проблеми методології підготовки спеціалістів по традиційній медицині и гомеопатії. – СПб: СПбГМА, 2007. – 144 с.
12. Medical Homeopathic Education Standards for LMHI and ECH Allied schools [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lmhi.org/http://www.lmhi.org/Homeopathic%20Medical%20Education%20Standards8dd8.pdf?menuid=64&downloadid=60&reporeid>
13. Scientific Framework of Homeopathy. Evidence Based Homeopathy 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lmhi.org/index01e3.html?menuid=49&reporeid=280>
14. WHO traditional medicine strategy: 2014–2023. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.who.int/medicines/publications/traditional/trm_strategy14_23/en/

Стаття надійшла до редакції 29.09.2014 р.

Л. П. Гуцол

Винницький національний медичний університет ім. Н. И. Пирогова

ПРЕПОДАВАНИЕ МЕТОДА ГОМЕОПАТИИ КАК ОДИН ИЗ ПУТЕЙ ПОВЫШЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО УРОВНЯ КАДРОВЫХ РЕСУРСОВ СИСТЕМЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ

Цель исследования: проанализировать отношение различных категорий работников системы здравоохранения, а также студентов высших медицинских учебных заведений к преподаванию гомеопатии как метода оказания медицинской помощи на этапах базового и последипломного образования врачей.

Материалы и методы. Исследование проведено с использованием метода системного подхода и системного анализа, а также социологического и медико-статистического методов. С использованием специально разработанных анкет были опрошены работники системы здравоохранения и студенты высших медицинских учебных заведений. Обработано 2512 качественно заполненных анкет.

Результаты и обсуждения. По опыту врачей (88,5% ±3,4%) и врачей-интернов (85,2% ±4,8%) метод гомеопатии является эффективным и его необходимо преподавать на этапе базового медицинского образования. Большинство респондентов высказалось за необходимость преподавания гомеопатии на циклах специализации и тематического усовершенствования врачей, что подтверждает сформированность мотивации к непрерывному профессиональному образованию.

Выводы. Результаты исследования наводят на мысль о целесообразности введения обязательного преподавания метода гомеопатии как на этапе додипломного медицинского образования, так и на этапе последипломной подготовки врачей общей практики-семейной медицины с целью повышения профессионального уровня кадровых ресурсов системы здравоохранения и удовлетворенности населения качеством медицинской помощи.

Ключевые слова: медико-социологическое исследование, врачи, врачи-интерны, образование, гомеопатия, мотивированная потребность населения, гомеопатическая помощь, профессиональный уровень кадровых ресурсов системы здравоохранения, удовлетворенность населения качеством медицинской помощи.

L. P. Hutsol

Vinnitsa National Medical University

TEACHING METHOD OF HOMEOPATHY AS ONE OF THE WAYS TO IMPROVE THE PROFESSIONAL LEVEL OF HEALTH CARE SYSTEM HUMAN RESOURCES

The aim of the research: to analyze the attitude of the different categories of health care workers and students of higher medical educational institutions to the teaching homeopathy as a method of medical care on the stages of undergraduate and postgraduate education of doctors.

Materials and methods. The study was conducted using the method of the system approach and system analysis, as well as the sociological and medico-statistical methods. Using specially designed questionnaires the health care workers and students of higher medical educational institutions have been interviewed. 2512 qualitatively completed questionnaires have been processed.

The results and discussion. According to the experience of the physicians (88,5% ±3,4%) and the interns (of 85,2% ±4,8%) method of homeopathy is effective and it is necessary to teach homeopathy on the stage of basic medical education. The majority of the respondents underlined the necessity of teaching homeopathy on the stage of postgraduate education of doctors that is the evidence of the motivation for continuing professional education.

Conclusions. The results of the research suggest the necessity of the introduction of the obligatory teaching method of homeopathy on the stages of undergraduate medical education and postgraduate training of General practitioners and Family Medicine doctors with the goal of improving the professional level of health system human resources and public satisfaction with the quality of medical care.

Keywords: medico-sociological study, physicians, medical interns, education, homeopathy, motivated need of the population, homeopathic care, professional level of the health system human resources, public satisfaction with the quality of medical care.